



הכנסת

מרכז המחקר והמידע

תעשיית הזנות והאינטרנט: חקיקה, אכיפה ומציאות חברתית

מוגש לוועדת המשנה למאבק בסחר בנשים

כתיבה: רועי גולדשמידט

אישור: שרון סופר, ראש צוות

עריכה לשונית: מערכת "דברי הכנסת"

כ"ח באייר תשס"ח

2 ביוני 2008

הכנסת, מרכז המחקר והמידע

קריית בן-גוריון, ירושלים 91950

טל': 02 - 6408240/1

פקס: 02 - 6496103

www.knesset.gov.il/mmm

מסמך זה נכתב לקראת דיון בוועדת המשנה למאבק בסחר בנשים שכותרתו "דרכי המאבק בBTI-בושת המופעלים ומנוהלים באמצעות רשת האינטרנט – לקראת קידום חקיקה". במסמך ניתן מידע על השימוש של תעשיית הזנות באינטרנט, על קשיי האכיפה בתחום של עבירות זנות ועל הצעות חוק של חה"כ זהבה גלאון, יו"ר הוועדה, שמטרתן להתמודד עם בעיות אלה.

עיקר עניינו של מסמך זה הוא הפעלת בתי-בושת ורכישת שירותי מין באמצעות האינטרנט, היינו, המקרים שבהם "קניית השירות", כולו או חלקו, היא באמצעות האינטרנט אך "מימוש העסקה" – קיום יחסי המין – מתרחש במרחב הממשי ולא במרחב המקוון (הווירטואלי). בהקשר זה יש לציין כי סוגיות אתיות ומשפטיות חדשות צצות עם התפתחות העולם המקוון והעמימות הגוברת והולכת של הקשר בינו ובין העולם הממשי.

1. אינטרנט וזנות באינטרנט

התפתחותה של האינטרנט ותפוצתה הרחבה מביאות לידי ביטוי מקוון את מכלול ההתנהגויות והדפוסים החברתיים של העולם הממשי, החל בהתנהגויות נורמטיביות וכלה בפשיעה ובטרור. ניתן להתייחס לאינטרנט כאל תמונת מראה של העולם הממשי; עם זאת, מאפיינים מסוימים של הרשת עושים אותה למעין מראה מעוותת, ויש אומרים שהיא אף יוצרת מציאות מוקצנת, הנעדרת את האיזונים של העולם הממשי. מקובל למנות שלושה מאפיינים עיקריים: זמינות ונגישות גבוהות (Accessibility), עלויות שימוש נמוכות (Affordability) ואנונימיות יחסית של המשתמשים (Anonymity).¹ מאפיינים אלה רלוונטיים לצרכני התוכן וליצרניו כאחד, ביחס לכלל הפעילות ברשת. עם זאת, חשיבותם גדלה בייחוד ביחס לפעילויות כמו חיפוש של בתי-בושת וקנייה של שירותי מין, שהעוסקים בהן מעדיפים לעשותן בהיחבא.

האינטרנט מציעה מגוון רחב מאוד של פעילות מינית: שיחות מקוונות (צ'טים) בעלות אופי מיני, תמונות וסרטים פורנוגרפיים, מופעים בעלי אופי מיני המשודרים בזמן אמת ואף קטלוגים מקוונים מפורטים לשם הזמנת שירותי מין. חלק ניכר מן האמור מוצע ללא תשלום וחלק מן התכנים אף מועלים באופן וולונטרי על-ידי הגולשים עצמם. אף שתפיסת הנורמטיביות של פעילויות אלה משתנה מקבוצה חברתית אחת לאחרת, מקובל לראות את המשתנים שלהן כמדדים לרמת הנורמטיביות של הפעילות: גיל המשתתפים, מידת ההסכמה שלהם להשתתף בפעילות, מידת האלימות והניצול ביחסים המיניים וסוג המגע המיני המוצג ומאפייניו.²

בשל הגלובליות של האינטרנט יש בה היצע עצום של פעילות מינית באתרים מכל רחבי העולם. עם זאת, בתחום הזנות ברשת, כיוון שמדובר ב"עסקאות" בעולם הממשי, מדובר באתרים שתפעולם כרוך בהכרח בפעילות מקומית ישראלית: צילומן של העוסקות בזנות לשם העלאת תמונותיהן לאתר; הפעלת מנגנונים ליצירת קשר לצורך הזמנה וכיוצא באלה. ברשת הישראלית פעילים עשרות אתרים המציעים

¹ Al Cooper, Irene P. McLoughlin, and Kevin M. ; "The triple-A engine" אלה מאפיינים אל Campbell, "Sexuality in Cyberspace: Update for the 21st Century", *CyberPsychology* 3, 4 (2000), pp. 521–535.

² פרופ' אהרון בן זאב, "אהבה ברשת", אור-יהודה, 2004.



שירותי זנות. באתרים מוצגות תמונות עירום של נשים העוסקות בזנות, תיאור מפורט של מאפייניהן הפיזיים (בחלק מן האתרים מטושטשים תווי הפנים) ומגוון שירותי המין שהן מציעות. אופי הצגת התכנים יוצר את הרושם שאין הבדל מהותי בין קניית שירותי זנות ובין כל סוג אחר של קנייה. הנשים מוצגות כמוצרי צריכה ונבחנות במונחי שביעות רצונו של הצרכן כמו כל סוג סחורה אחר.

כמה מהחוקרים חלוקים ביניהם בסוגיית הזיקה בין הפעילות המינית ברשת לזו שבעולם הממשי. על-פי גישות מסוימות, לדימויי המיניות במרחב המקוון יש השפעה שלילית על התפיסות וההתנהגויות המיניות של המשתתפים והצופים בעולם הממשי, ואילו על-פי הגישות המנוגדות, המרחב המקוון הוא זירה להתנסות ולסובלימציה של אלימות מינית כתחליף למימושה במרחב הממשי. פרופ' דונה יוז גורסת שפורנוגרפיה לסוגיה פסולה ללא קשר להשלכותיה על העולם הממשי, שכן היא יוצרת אובייקטיביקציה (חפצון) של הגוף הנשי והופכת אותו למושא תשוקה מינית גברית גרידא, תוך שלילת מאפייניו האישיים והאנושיים.³

2. זנות בישראל: המצב המשפטי

על-פי החוק הישראלי, הזנות כשהיא לעצמה אינה עבירה פלילית, ולכן הלקוחות והעוסקים בזנות בפועל אינם עוברים על החוק. עם זאת, חוק העונשין, התשל"ז-1977, קובע כי הפעולות שלהלן, הקשורות לזנות, הן עבירות: סרסרות למעשי זנות, חזקת סרסרות, הבאת אדם לידי זנות או לידי עיסוק בזנות, סחר בבני אדם לעיסוק בזנות, ניצול קטינים לזנות, החזקה של מקום לשם זנות או השכרתו לשם כך. נוסף על כך, פרסום של שירותי זנות אסור על-פי החוק. עם זאת, סעיף הפרסום מסויג כך שהפרסום מותר בהינתן אלה: "(1) עניינו אך ורק מתן שירותי זנות; (2) הוא התפרסם בנפרד מדברי פרסום אחרים; (3) הוא נמסר לאדם רק לפי בקשתו; (4) סומן בו בצורה בולטת כי מטרתו היא לפרסם שירותי זנות".⁴

נראה כי המצב החוקי הקיים, שבו העוסקים במעשה הזנות עצמו אינם עוברים על החוק אך כלל הפעילויות הנלוות אסורות ברובן והעוסקים בהן עוברים על החוק, משקף אמביוולנטיות כלפי התופעה. ביטוי בולט לכך ניתן למצוא בסעיף איסור הפרסום של שירותי זנות. הסייגים לאיסור מותרים כר נרחב למפרסמים – אשר סביר כי רובם נמנים עם הסרסורים והמסייעים לסרסרות – להציג את "מרכולתם" לכל דורש. שופטת בית-המשפט העליון בדימוס ונשיאת מועצת העיתונות דליה דורנר התייחסה לנושא בדיון בוועדת המשנה למאבק בסחר בנשים אשתקד: "ההוראה המיוחדת הזאת של סעיף 205, לפי דעתי היא בעייתית. יש לנו יותר מדי חוקים ובלי סוף. אם היינו מפרשים את כל הפרסומים האלה כסיוע לסרסרות, זה הרבה יותר פשוט. הרע בזה שנותנים יוצאים מן הכלל. אומרים שמותר לפרסם מודעה בתנאים אלה ואחרים, אבל מה פתאום? זאת סרסרות".⁵

³ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, פורנוגרפיה – חופש הביטוי ואלימות נגד נשים, כתבה רחל ורצברגר, 14 בנובמבר 2000. Dona M. Hughes, "Prostitution Online", *Journal of Trauma Practice* 2, 3–4 (2003), pp.115–132

⁴ חוק העונשין, התשל"ז-1997, סעיף 205 לחוק.

⁵ פרוטוקול מס' 10 משיבת ועדת המשנה למאבק בסחר בנשים בנושא "פרסום מודעות מין והגברת תופעת הסחר בנשים: כישלון מערכת האכיפה במניעת הפרסומים", 26 ביוני 2007.



אף שהתיקון לחוק האוסר פרסום של שירותי זנות נתקבל בשנת 1998, הוא לא נאכף במשך זמן רב. ב-14 בספטמבר 2004 הורשעו "רשת שוקן", "ידיעות אחרונות" ו"מעריב" בפרסום שירותי זנות.⁶ הרשעות של העיתונאים הגדולים בישראל בעבירה זו גרמה לכמה שינויים בדפוסי הפרסום: בעיתונות הארצית הצטמצם היקף הפרסום של שירותי זנות ובמקביל גדל היקף הפרסום של שיחות ארוטיות, של מועדוני חשפנות ושל בתי-מלון; בעיתונות המקומית גדל היקף הפרסום של שירותי זנות. אמצעי פרסום נפוצים נוספים שהשימוש בהם גבר הם עלונים וכרטיסי ביקור, המונחים על גבי מכוניות באזורי בילוי ונופש, וחברות פרסומיות שעניינן שירותי זנות, המופצות בקיוסקים.⁷ במקביל לשינויים אלה, **בשל התפתחותה של האינטרנט ובשל מאפייניה שצוינו לעיל – אנונימיות, עלות נמוכה וזמינות ונגישות גבוהות – הולך וגובר השימוש באינטרנט לשם פרסום שירותי מין, ובחלק מן המקרים – כאמצעי לסרסרות בפועל.**

חלק ניכר מאתרי האינטרנט העוסקים בפרסום שירותי זנות פועלים בהתאם לסייג לסעיף איסור הפרסום – סעיף 205ג – או יכולים להתאים את דפוסי פעילותם לחוק באמצעות שינויים מינוריים. הסיבות לכך הן שאופי הגישה לתכנים אלה הוא אקטיבי (הגולשים "מושכים" תוכן באמצעות הקשה על פרסומות לאתר, על-פי רוב במהלך חיפוש אחר תוכן מיני); הם מתמקדים בתוכן פורנוגרפי ומיני מפורש ועל-פי רוב יש בעמוד הפתיחה של האתרים הצהרה על אופי התכנים בהם.⁸

אשר להתייחסות למצוי באתר אינטרנט לא רק כאל פרסום אלא גם כאל סרסרות גופא, נראה כי הנושא מצוי במחלוקת (אילולי מאמצים את עמדתה של כבוד השופטת בדימוס דורנר ומתייחסים לכל פרסום כאל חלק ממעשה הסרסרות). השאלות העקרוניות הן **אם יש הבדל מהותי בין דפוסי הפרסום באתרי אינטרנט ובין אלה שבעיתונות הכתובה או בעלונים, ומהם רכיבי ה"עסקה" שביצועם באתר יביא להגדרתו כחלק ממעשה סרסרות.** שני מקרים שהגיעו לבתי-המשפט בשנים האחרונות נותנים אינדיקציה מסוימת למורכבות הסוגיות דן.

ב-4 בנובמבר 2004 הורשע טל זוהר בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב בעבירות של סחר בבני-אדם לעיסוק בזנות, סרסרות לשם זנות ופרסום והצגת תועבה – החזקת פרסום תועבה ובו דמותו של קטין. אף שבית-המשפט לא התמקד בסוגיית אתר האינטרנט, מן המפורט בפסק-הדין עולה כי הנאשם החל את עיסוקיו בהקמה ובתפעול של אתר אינטרנט למטרות זנות:

בחודש דצמבר 2000 הקים הנאשם אתר אינטרנט בשם "ליווי פלוס", שבו הופיעו פרטי נשים להזמנה לשם קיום יחסי מין, עבור אתנן (להלן – האתר), תוך שקיבל עמלה מדמי האתנן עבור כל הזמנה של אשה לקיום יחסי מין עם לקוח באמצעות האתר. החל מחודש אוגוסט 2001 החל הנאשם לפרסם באתר, בנוסף לנשים דלעיל, פרטי נשים שאותן רכש ושיכן בדירות שונות, לשם עיסוק בזנות. על-פי

⁶ תפ (ת"א) 003635/02, **מדינת ישראל נ' רשת שוקן בע"מ ואחרים**, 14 בספטמבר 2004, באתר האינטרנט <http://courts.co.il>.

⁷ פרוטוקול מס' 10 משיבת ועדת המשנה למאבק בסחר בנשים בנושא "פרסום מודעות מין והגברת תופעת הסחר בנשים: כישלון מערכת האכיפה במניעת הפרסומים", 26 ביוני 2007.

⁸ רפ"ק רענן כספי, קצין חוקרים ארצי, מדור סיוע חקירתי, משטרת ישראל, שיחת טלפון, 27 במאי 2008.



הזמנה טלפונית היו אותן נשים מוצאות למלונות בידי הנאשם או נהג שנשכר מטעמו למשימה זו, לשם קיום יחסי מין עם לקוחות.⁹

מפסק-הדין עולה כי כבר מן העת שהקים הנאשם את אתר האינטרנט היו לו רווחים מעמלה שקיבל מן האתן, בהתאם להזמנות מן האתר. מכאן נראה כי בהפעלת אתר האינטרנט היתה כרוכה סרסרות כהגדרתה בחוק: "מי שמחיתו, כולה או מקצתה, דרך קבע או בתקופה כלשהי, על רווחי אדם העוסק בזנות; מי שמקבל ביודעין מה שניתן בעד מעשה זנות של אדם או חלק ממה שניתן כאמור".¹⁰ **נראה כי אתר האינטרנט במקרה זה לא שימש אך ורק פלטפורמה פרסומית, כאמור בפסק-הדין: "במקרה זנן, הנאשם ניצל את התמחותו בתחום האינטרנט על מנת שזה יהווה כלי עזר ואמצעי לניהול עסק של זנות"** (ההדגשות שלי, ר"ג).¹¹

פסק-הדין בעניינו של רותם הולצמן, שהורשע בקשירת קשר לביצוע פשע וסרסרות למעשה זנות, ניתן בבית-משפט השלום בתל-אביב ב-15 בנובמבר 2007, ומוצגת בו מציאות דומה של שימוש באתר אינטרנט לשם זנות.¹² במקרה זה קשר הנאשם, שעסק בסרסרות, קשר עם אדם נוסף בשם אמיר גורי, בעליו ומפעילו של אתר אינטרנט בשם "היכל התענוגות". גורי הציג באתר תמונות של נשים העוסקות בזנות, העסיק טלפונית וגבה עמלה מן האתן על כל "עסקה".¹³

אף שמדובר בשני מקרים בלבד, אשר אינם מלמדים בהכרח על דפוסי הפעילות של בתי-בושת באינטרנט, נראה כי גם הפעילות באתר, שמן הסתם אינה מכלול הפעילות של בית-הבושת, לאו דווקא מסתכמת בפרסום גרידא.

3. אכיפת החוק

אכיפתם של החוקים הנוגעים לשירותי זנות מוטלת על משטרת ישראל. האכיפה בעניין הפעלת שירותי זנות באמצעות האינטרנט היא באחריות מחלק עבירות מחשב של משטרת ישראל. עם זאת, בשל המגבלות החקיקתיות לעניין פרסום באינטרנט, נושא בתי-הבושת באינטרנט איננו מטופל באופן ישיר ויזום, למעט במקרים שבהם הנושא עולה כחלק ממכלול החקירה של עבירות זנות או סחר בנשים.¹⁴ יש

⁹ תפ"ח (ת"א) 1084/03 מדינת ישראל נ' טל זוהר, 4 בנובמבר 2004, באתר האינטרנט <http://courts.co.il>.

¹⁰ חוק העונשין, התשל"ז-1997, סעיף 199.

¹¹ תפ"ח (ת"א) 1084/03 מדינת ישראל נ' טל זוהר, 4 בנובמבר 2004 באתר האינטרנט <http://courts.co.il>. יש לציין, כי למרות ההרשעות החמורות דינו של הנאשם טל זוהר נגזר לחמש שנות מאסר בפועל מיום מעצרו ולעונשים על תנאי. ערעורה של המדינה לבית-המשפט העליון על הקלות היחסית של העונש נדחה.

¹² תפ (ת"א) 1902/07 מדינת ישראל נ' רותם הולצמן, 15 בנובמבר 2007, נבו הוצאה לאור.

¹³ אמיר גורי, שהפעיל את אתר האינטרנט במשך כארבע שנים ועמד בקשר עם כמה סרסורים, נדון במסגרת הסדר טיעון למאסר של שישה חודשים, בדרך של עבודות שירות, למאסר על תנאי של 12 חודשים וכן לקנס בסך 20,000 ש"ח. בעקבות הסדר טיעון נידון רותם הולצמן – שעסק בסרסרות – לארבעה חודשי מאסר בפועל, למאסר על תנאי ולקנס בסך 25,000 ש"ח.

¹⁴ רפ"ק רענן כספי, קצין חוקרים ארצי, מדור סיוע חקירתי, משטרת ישראל, שיחת טלפון, 27 במאי 2008; פקד איציק קסיאל, קצין עבירות מחשב ארצי, משטרת ישראל, שיחת טלפון, 27 במאי 2007.



לציין כי בתחום עבירות מחשב מועסקים במשטרת ישראל כ-20 חוקרים, והם מטפלים במגוון רחב של פשעים, שלא תמיד זיקתם לתחום של עבירות מחשב היא מובהקת.¹⁵

להלן נתונים על מספר התיקים שנפתחו בשנים האחרונות בגין עבירות זנות וסחר בנשים.

3.1. מספר התיקים שנפתחו במשטרה בגין עבירות זנות וסחר בנשים¹⁶

2008 (תקופה מקבילה ב-2007)	2007	2006	2005	
4 (7)	20	34	19	סחר בנשים
109 (64)	249	194	223	ניהול בית-בושת
26 (19)	84	36	63	סרסרות
5 (3)	30	13	4	פרסום

התיקים מסווגים על-פי העבירה החמורה שבהם. בפועל מספר העבירות גדול יותר, שכן בתיקים רבים יש יותר מעבירה אחת. בנתוני שנת 2008 מוצגת התקופה שמינואר עד סוף אפריל.

כפי שניתן לראות בטבלה, בשנים האחרונות יש גידול מסוים במספר התיקים שנפתחו בגין עבירות זנות. עם זאת, חלה ירידה במספר התיקים שנפתחו בגין סחר בנשים. לדברי רפ"ק רענן כספי, קצין חוקרים ארצי במשטרת ישראל, ירידה זו נובעת מירידה בהיקף הסחר בנשים. **למשטרת ישראל אין נתונים על מספר התיקים שבהם בתי-הבושת פעלו תוך שימוש באתר אינטרנט.** עם זאת, לדברי כספי האינטרנט היא מדיום פרסומי נפוץ של בתי-בושת.

הפשעה באמצעות האינטרנט מציבה בפני חוקרי המשטרה קשיים בהשגת מידע וראיות על עבירות משום שהן מתווכות מחשב: כדי להשיג מידע ראיתי על דפוסי הפעילות של אתרי האינטרנט לא די בעצם החשיפה של התכנים שבהם אלא יש לקשור את התוכן למפעילי האתר, המעלים את התכנים. נוסף על כך, הניסיונות של חוקרי המשטרה לחשוף את ראשי ארגוני הפשיעה העוסקים בסרסרות ובסחר ולא את "אנשי הקצה" נתקלים בפחדם של האחרונים לחשוף את מפעיליהם.

חלק מאתרי האינטרנט העוסקים בפרסום ובהפעלה של בתי-בושת ברשת מפעילים את שירותיהם באמצעות שרתי מחשב הממוקמים מחוץ לגבולות המדינה. במקרים אלה החוקרים זקוקים לשיתוף פעולה של הרשויות במדינות זרות כדי להשיג גישה אל המידע ולבחון את הקשר בין המפעיל בישראל ובין האתר. שיתוף הפעולה תלוי, בין היתר, בקיומם של חוקים האוסרים את הפעילות במדינה שבה ממוקם השרת. למשל, הטיפול במקרים של תוכן פדופילי קל יחסית, בשל חקיקה בין-לאומית רבה בנושא, אולם בעבירות דוגמת הימורים וזנות קשה יותר להשיג מידע בחלק מן המדינות – אלו שבהן

¹⁵ לשם דוגמה, אם נחקר שוד שצולם במצלמות אבטחה, אנשי מחלק עבירות מחשב הם שמפענחים את המידע שבמצלמות; רפ"ק רענן כספי, קצין חוקרים ארצי, מדור סיוע חקירתי, משטרת ישראל, שיחת טלפון, 27 במאי 2008; פקד איציק קסיאל, קצין עבירות מחשב ארצי, משטרת ישראל, שיחת טלפון, 27 במאי 2007.

¹⁶ רפ"ק רענן כספי, קצין חוקרים ארצי, מדור סיוע חקירתי, משטרת ישראל, שיחת טלפון, 29 במאי 2008.



פעילות זו איננה נחשבת לעבירה. לכן מדינות כאלה הן מקום מועדף להחזקת שרתים לתכנים "בעייתיים". יש לציין כי באופן פרדוקסלי, ההחמרה בחקיקה עשויה להוביל לקשיי אכיפה דווקא: צפוי כי חקיקה מחמירה תוביל את מפעילי האתרים להעביר את השרתים שלהם למדינות זרות ותקשה לכן את השגתן של ראיות מפלילות ואת הליך האכיפה כולו.¹⁷

4. דיון בהצעות חוק לתיקון סעיפים 204 ו-205 לחוק העונשין

שתי הצעות חוק הגישה חברת הכנסת זהבה גלאון, יו"ר ועדת המשנה למאבק בסחר בנשים, כדי להתמודד עם תופעת הזנות באמצעות האינטרנט ועם פרסומי שירותי הזנות בכלל. אף שמוקד הדיון הוא ההצעה לאיסור ניהול בית-בושת באינטרנט, בשל הרלוונטיות של סעיף איסור פרסום שירותי זנות גם לתחום זה, כאמור לעיל, תוצג להלן התייחסות לשתי הצעות החוק.

4.1. הצעת חוק העונשין (איסור ניהול בית-בושת באינטרנט), התשנ"ז-2007 (פ/17/3517)

ההצעה היא לתקן את סעיף 204 לחוק העונשין, כך שתחת הכותרת "החזקת מקום לשם זנות", ייקבע כי "מי שמחזיק או מנהל מקום, לרבות כלי רכב וכלי שיט ואתר אינטרנט, לשם עיסוק בזנות, דינו – מאסר חמש שנים".

על-פי דברי ההסבר להצעת החוק, מטרת התיקון להחיל על מנהל אתר אינטרנט ועל מפעיליו – למשל הגרפיקאי ועורך התוכן שלו – אחריות פלילית, כפי שזו חלה כיום בחוק על מנהלי בית-בושת וכפי שהיא מפורשת בפסיקה בנוגע למפעילי בית-בושת (שעל-פיה הקופאי, הנהג והשומר נכללים במפעילים). עוד מצוין בדברי ההסבר כי "גם במתכונתו הנוכחית של החוק ניתן להעמיד לדין אדם המפעיל בית-בושת וירטואלי,¹⁸ מכיוון שמדובר ברשימה פתוחה של מקומות. התיקון המוצע מדגיש את חומרתו המיוחדת של בית-הבושת הווירטואלי, אשר בהעדר איסור מיוחד בחוק העונשין, וללא פעילות כמעט של רשויות האכיפה נגדו, נתפס כחוקי".

השאלות העולות מהצעת החוק:

1. האם ניתן להגדיר אתר אינטרנט כ"מקום", בייחוד לנוכח ההקשר של סעיף 204, המתייחס למקומות פיזיים?
2. האם ניהול והפעלה של אתר אינטרנט בתחום זה מהווים "פרסום" או שהם מהווים "ניהול מקום לשם זנות"?

¹⁷ רפ"ק רענן כספי, קצין חוקרים ארצי, מדור סיוע חקירתי, משטרת ישראל, שיחת טלפון, 27 במאי 2008; פקד איציק קסיאל, קצין עבירות מחשב ארצי, משטרת ישראל, שיחת טלפון, 27 במאי 2007.

¹⁸ יש לציין כי המינוח "בית בושת וירטואלי", עשוי להתפרש פרשנות נרחבת. כיום יש אתרי אינטרנט, דוגמת אתר "סקנד ליני", שבני-אדם מנהלים בהם מעין "חיים וירטואליים" באמצעות דמויות המתקיימות אך ורק במרחב האינטרנטי הספציפי. בין השאר, רווח באתר זה ובדומיו מקח וממכר של מגוון פעילויות בעלות אופי מיני, לרבות בתי-בושת מקוונים, שבהם ה"עסקה" מתקיימת אך ורק במרחב המקוון, ללא כל קשר פיזי.

עו"ד אבנר פינצ'וק, האגודה לזכויות האזרח, דואר אלקטרוני, 5 במאי 2008; שיחת טלפון, 27 במאי 2008.



נראה כי בשאלות אלה חלוקות הדעות: עו"ד נעמי לבנקרון מבית-הספר למשפטים במכללה למינהל, שגיבשה את הצעת החוק, נוקטת פרשנות מרחיבה של המונח "מקום", ורואה בניהול אתר אינטרנט ניהול מקום לשם זנות.¹⁹ עו"ד ענת חולתא מפרקליטות המדינה, לעומת זאת, גורסת כך: "מבחינה משפטית אתר האינטרנט איננו המקום שבו עוסקים בזנות (אלא אך אמצעי לפרסום העיסוק בזנות וליצירת החיבור בין היבוקושי ליהיצעו) ולכן אין מקום להוסיף אותו לרשימת הריבוי אחרי המלים 'כלי רכב וכלי שיט'. אתר אינטרנט אינו מהווה 'מקום' מוחשי שבו שוהים בני-אדם. לעניין זה דומה שאין הבדל בין קו טלפון או עיתון וברור שזו אינה כוונת הסעיף המקורית".²⁰ יש לציין כי ממשטרת ישראל נתקבלה עמדה דומה, המציגה התנגדות להצעת החוק.²¹

עו"ד יהונתן קלינגר, העוסק בסוגיות של משפט ואינטרנט, ציין, בהתייחס להצעת החוק, כי ייתכן שניתן לשנות את הסייגים בסעיף 205ג, המתירים פרסום בתנאים כמוסבר לעיל, כך שלא יחולו על האינטרנט.²²

סוגיה עקרונית נוספת היא משמעות הביטוי "מי שמחזיק או מנהל מקום". ד"ר מיכאל בירנהק מאוניברסיטת תל-אביב, ציין במכתב ליו"ר הוועדה, חה"כ גלאון, כי יש חשש לפרשנות מרחיבה של החוק, כך שמכוחו תוטל אחריות פלילית על ספקי שירותי אינטרנט. הטלת אחריות פלילית על ספקי שירותי אינטרנט צפויה לגרום לאפקט מצנן ולהשפיע לרעה על חופש הביטוי באינטרנט.²³

הצעת חוק מסחר אלקטרוני,²⁴ המונחת על שולחנה של ועדת המדע והטכנולוגיה להכנה לקריאה שנייה ושלישית מתייחסת בהרחבה לנושא אחריותם של ספקי שירותי אינטרנט. בהצעת החוק מוצע להגביל את האחריות האזרחית של ספקי שירותי אינטרנט (בהתאם לסוג שירותי האינטרנט, המוגדרים בהצעת החוק: אחסון זמני, אירוח וגישה) מתוך תפיסה שלהם כספקי תשתית – מעין בעלים של חניון או כביש מקוונים, אשר אינם אמורים לשאת באחריות לתנועה המתנהלת בהם אלא אם כן יודעו או היו אמורים לדעת (בהתאם לתנאים המפורטים בהצעה) על אופייה הבלתי חוקי. ההצעה איננה מתייחסת לאחריות הפלילית שלהם.

נראה כי יש לבחון אם כיום מוקד הבעיה בפעילותם של אתרי אינטרנט המספקים שירותי זנות הוא העדר חקיקה הולמת או שמא קשיים באכיפה. מחד גיסא, אין לבטל את חשיבותו הדקלרטיבית של החוק כמעצב תפיסה חברתית ומשפטית, ומאידך גיסא, כפי שציין שופט בית-המשפט העליון בדימוס מישאל חשין בדיון בוועדת המשנה למאבק בסחר בנשים אשתקד, "חוק שאינו נאכף, טוב לו שלא נברא וטוב לו שלא נחקק".²⁵

¹⁹ עו"ד נעמי לבנקרון, בית-הספר למשפטים, המכללה למינהל, ומוקד הסיוע לעובדים זרים, שיחת טלפון, 26 במאי 2008.

²⁰ עו"ד ענת חולתא, פרקליטות המדינה, משרד המשפטים, דואר אלקטרוני, 21 במאי 2008; שיחת טלפון, 28 במאי 2008.

²¹ רפ"ק רענן כספי, קצין חוקרים ארצי, מדור סיוע חקירתי, ממשטרת ישראל, פקס, 2 ביוני 2008.

²² עו"ד יהונתן קלינגר, מכתב לוועדת המשנה למאבק בסחר בנשים, 18 במאי 2008.

²³ ד"ר מיכאל בירנהק, בית-הספר למשפטים, אוניברסיטת תל אביב, מכתב לחה"כ זהבה גלאון, 4 במאי 2008.

²⁴ הצעת חוק מסחר אלקטרוני, התשס"ח-2008, הצעות חוק הממשלה – 356, 14 בינואר 2008.

²⁵ פרוטוקול מס' 10 משיבת ועדת המשנה למאבק בסחר בנשים בנושא "פרסום מודעות מין והגברת תופעת הסחר בנשים; כישלון מערכת האכיפה במניעת הפרסומים", 26 ביוני 2007.



4.2. הצעת חוק העונשין (תיקון – איסור פרסום מודעות המציעות שירותי זנות), התשס"ח-2008
(פ/17/3601)

ההצעה מבקשת להחמיר את הענישה על פרסום שירותי זנות האסורים בחוק הקיים, לבטל את הסייגים המתירים פרסום (סעיף 205ג) ולחייב חילוט וקנס במקרים של עבירות אלה.

כפי שצוטט בדבריה של שופטת בית-המשפט העליון בדימוס דליה דורנר, וכפי שהובהר לעיל, המסר האמביוולנטי שבסייג לחוק יוצר קושי, שכן ברי שהפרסום מסייע לקידום עסקיהם של סרסורים וסוחרי נשים. בהיבט של אתרי האינטרנט, הסייג לחוק מאפשר להפוך את הפרסום לחוקי באמצעות פעילות פשוטה יחסית, וכך – לפרסום שבלתי אפשרי להיאבק בו. מכאן ברורה הבעייתיות בחוק הקיים. עם זאת, יש לבחון אם אפשר להגביל באופן גורף כל פרסום. ייתכן שמעצם העובדה שהזנות איננה אסורה כיום בחוק, איסור גורף על פרסום בלא מתן סייגים יתפרש כפוגע בחופש העיסוק, והחוק במתכונת המוצעת יתפס כלא חוקתי. שופט בית-משפט השלום בתל-אביב דניאל בארי התייחס לסוגיית החוקתיות של סעיף 205ג בפסק-הדין נגד "רשת שוקן" ואחרים:

העיסוק בזנות איננו אסור לפי החוק ומאחר שמדובר בעיסוק שהוא לגיטימי גם פרסומו ברבים אמור להיות, לכאורה, לגיטימי. למרות היות העיסוק בזנות לגיטימי אין אפשרות להתייחס אליו כעיסוק רגיל. המחוקק ראה בעיסוק בזנות עיסוק נסבל והטיל מגבלות חמורות בתחומים רבים הקשורים לאותו עיסוק ובכך הבהיר את עמדתו כי אין מדובר בעיסוק ככל עיסוק... לאור מהות מקצוע הזנות וגישת המחוקק כלפי מקצוע זה נראה לי כי הגבלה מסוימת לגבי פרסום מודעות בעניין מתן שירותי זנות הנה סבירה ומידתית בכל הקשור לעוסק במקצוע (ההדגשות שלי, ר"ג).²⁶

השופט בארי מתייחס בפסק-הדין לטענת ההגנה כי סעיף 205ג, המגביל פרסום שירותי זנות, אינו חוקתי, ומבהיר שכיוון שהעיסוק בזנות איננו ככל עיסוק, יש מקום להטיל מגבלות על פרסומו. מפסק-הדין משתמע כי החוקתיות של הסעיף היא פועל יוצא של העובדה שהוא איננו מגביל את הפרסום באופן גורף. עיון בפרוטוקולי דיוניה של ועדת החוקה, חוק ומשפט בהצעת חוק העונשין (תיקון – פרסום שירותי זנות), התשנ"ז-1997, של חה"כ חנן פורת, מעלה כי נושא החוקתיות של ההגבלות על פרסום שירותי זנות נדון במהלך חקיקת החוק. יו"ר ועדת החוקה דאז, חה"כ שאול יהלום, ציין בדיון:

חה"כ פורת [כאמור, מציע החוק] אמר שהוא מתיישר עם חוות הדעת של עו"ד שהם [היועץ המשפטי של הוועדה דאז, שלמה שהם]. חוות הדעת של עו"ד שהם אמרה שכדי להיות מתואמים לערכים החוקתיים, אנחנו צריכים שתהיה אפשרות לקבל את המודעות האלה, ובלבד שאדם יצטרך לעשות פעולה חיובית כדי לבקש אותם.²⁷

²⁶ תפ (ת"א) 003635/02 מדינת ישראל נ' רשת שוקן בע"מ ואחרים, 14 בספטמבר 2004, באתר האינטרנט <http://courts.co.il>.

²⁷ פרוטוקול מס' 89 מיישבת ועדת החוקה, חוק ומשפט בנושא "הצעת חוק העונשין (תיקון – פרסום שירותי זנות), התשנ"ז – 1997", 30 ביוני 1997.



לאור האמור, נראה כי איסור גורף של כלל הפרסום של שירותי הזנות צפוי להיתקל בקשיים. עם זאת, יש לציין כי מערכת האיזונים בין עקרונות חקיקתיים שונים היא מורכבת, ומותירה מרחב פרשני רב.²⁸

אפשרות אחרת היא לבחון הטלת מגבלות נוספות על אופן הפרסום של שירותי זנות. מסקירה של הגבלות על פרסום שירותי מין שערך מרכז המחקר והמידע בשנת 2004 עולה כי יש מגוון רחב של הסדרים בתחום הפרסום של שירותים אלו. לשם דוגמה, בקווינסלנד שבאוסטרליה יש חקיקה ותקנות מפורטות, המגדירות כללים לגבי כל אחד מאמצעי התקשורת. בכללים מפורטות הגבלות על התוכן – תמונות, רישום וניסוח, וכן על הגודל ועל הצבע של מודעה לפרסום שירותי מין. הכללים מיועדים להבטיח שהפרסומות יהיו בגדר מתן מידע בלבד ולא יופיעו בהן פריטים פרובוקטיביים כגון תמונות גוף או תיאורים של שירותי המין הניתנים.²⁹

²⁸ לעיון נוסף בנושא, ראו ענת חולתא, "הזנות – סוחריה וסרסוריה ומערכת המשפט", **מפנה** 48 (אוקטובר 2005).

²⁹ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, **הגבלות על פרסום שירותי מין: סקירה משווה**, כתבה רוני ברטברד, 1 בדצמבר 2004.

